

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ชีวิตในอุดมคติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา

Ideal Life in Buddhism

โดย

นายมหิทธิร โลกเกษม

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญาและศาสนา)

พ.ศ. 2549

ISBN 974-16-2289-9

มหัทธกร โลกเกษม 2549: ชีวิตในอุดมคติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา
ปรัชญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญาและศาสนา) สาขาปรัชญาและศาสนา
ภาควิชาปรัชญาและศาสนา ปรชานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์
สุเชาวน์ พลอยชุม, M.A. 141 หน้า
ISBN 974-16-2289-9

การศึกษาชีวิตในอุดมคติตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนา เป็นการศึกษาแบบ
การดำเนินชีวิต ที่มีปรากฏอยู่ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งมีการถ่ายทอดสืบต่อกันมา
และได้มีการรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ เรียกกันว่า พระไตรปิฎก โดยมีจุดประสงค์เพื่อจะค้นหา
แนวคิดเรื่องชีวิตในอุดมคติ ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ว่าเป็นอย่างไร

ผลการศึกษาพบว่า ชีวิตในอุดมคติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา มีเนื้อหา
ประกอบด้วยเรื่องสำคัญ 3 เรื่อง

1. แนวคิดเรื่องชีวิต ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา อธิบายได้ 2 ลักษณะ คือ
อธิบายในแง่ขององค์ประกอบ และอธิบายในแง่ของลักษณะและความเป็นไปทางธรรมชาติ
ซึ่งโดยธรรมชาติของชีวิตนี้เอง เป็นแรงผลักดันชีวิตให้ชีวิตแสวงหาแนวทางในการดำเนินชีวิต
และเป้าหมายของชีวิต

2. แนวคิดเรื่องวิถีชีวิต ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เป็นการดำเนินชีวิตที่มี
ความสอดคล้อง และมีเหตุมีผลกับความเป็นจริงของธรรมชาติของชีวิตดังข้างต้น การดำเนินชีวิต
ดังกล่าวเรียกอย่างสั้นๆ ว่า ปัญญาชีวิต หรือชีวิตที่ประเสริฐ วิถีชีวิตใน 2 รูปแบบ คือ วิถีชีวิต
แบบคลุห้สัถ์ และวิถีชีวิตแบบบรรพชิต เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วิถีแห่งคุณธรรม ที่ส่งผลให้ชีวิต
บรรลุเป้าหมายตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ในท้ายที่สุด ก็คือความสุข

3. แนวคิดเรื่องเป้าหมายของชีวิต ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา อธิบายไว้ใน
2 ลักษณะ ที่เป็นผลจากการดำเนินชีวิตตามหลักคำสอน คือ เป้าหมายในระดับธรรมดา (ความสุข)
และเป้าหมายสูงสุด (เนกขัมมสุข)

นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าแนวคิดทั้ง 3 ประเด็น มีความสัมพันธ์กัน
เป็นเหตุเป็นผล ของกันและกัน โดยมีคุณธรรม คือปัญญาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญทุกขั้นตอน

Mahittorn Khokasame 2006: Ideal Life in Buddhism. Master of Arts (Philosophy and Religion), Major Field: Philosophy and Religion, Department of Philosophy and Religion. Thesis Advisor: Associate Professor Suchao Ploychum, M.A. 141 pages. ISBN 974-16-2289-9

The study of the Ideal life according to teachings of Buddhism was the patterns of the way of life founded in Buddhism principle which have been categorized and collected in the books called the Tipitaka. This study is aimed to explore the Ideal life concept based on the Buddhism principle.

The result of study found that Ideal life according to the Buddhism principle had three major concepts.

1. Concept of life, according to Buddhism, was described in two aspects. First, It was described in terms of component of life. Second, It was described in terms of its natural characteristics. The given natural characteristics was the driving force for lives to search for their path and destiny.

2. Concept about path of life, according to Buddhism principle, were in harmony and rational with the reality of nature in life. Such path of life was shortly called “Delightful life”, “Good life” or “Esteemed life” There are moral life paths for both the ordinary people and for an ascetic people, or other name “Path of virtue” which could lead people to attain the goal of Buddhism or the happiness.

3. Concept of life destiny, according to Buddhism, was the consequence and said to have two levels. First, It was the common destiny (sexual destiny or kamasuk) and second, It was the ultimate destiny (nekammasuk)

In addition, the result of study also indicated that three principle of thoughts were harmony along with the cause and effect of each other by virtues of wisdom related to every levels.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ก็ด้วยได้รับความช่วยเหลือจากหลายๆ ท่าน ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณ รศ.สุเชาวน์ พลอยชุม ประธานกรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มาตั้งแต่ต้น ขอกราบขอบพระคุณ อ.ดร.มล.นิพาดา เทวกุล กรรมการวิชาเอก ศ.ดร.จันทงค์ อัครวิวัฒน์สิทธิ์ กรรมการวิชาการ อ.จรรอง เงินดี ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่กรุณาให้คำแนะนำ เพิ่มเติม เพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์และขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.ประเวศ อินทองปาน ที่ได้ให้คำแนะนำ แก้ไขในส่วนที่เป็นภาษาอังกฤษ และพร้อมกันนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาปรัชญาและศาสนาทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ทั้งทางด้านปรัชญาและศาสนา ที่เป็นสิ่งสำคัญในการให้ความรู้แก่ผู้วิจัย ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถาบันภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมศึกษาราชนครินทร์ เจ้าหน้าที่ของภาควิชาปรัชญาและศาสนา ที่อำนวยความสะดวกต่างๆ และช่วยเหลือผู้วิจัยในการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราในห้องสมุดพระพุทธศาสนา แม้ว่าจะเป็นนอกเวลางานก็ตาม อีกแห่งหนึ่งที่ผู้วิจัยต้องขอบคุณด้วยเช่นกันก็คือ นื่องๆ ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ช่วยในการบันทึกข้อมูล จัดรูปเล่ม และเตรียม Power Point ในการสอบวิทยานิพนธ์ที่ผ่านมา

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณพ่อ แม่ พี่ๆ ทุกคน ที่ให้การสนับสนุนในหลายๆ ด้าน แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตั้งแต่เริ่มเรียน จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2549 นี้

มหัทธกร โภกเกษม

เมษายน 2549